משקה ואח"כ מקריב את מנחתה דאי משום מגילה הא אימחיקא לה: כל המנחות כו': ורמינהו סדר מנחות כיצד אדם מביא מנחה מתוך ביתו בקלתות של כסף ושל זהב ונותנה לתוך כלי שרת ומקדשה בכלי שרת ונותן עליה שמנה ולבונתה ומוליכה אצל כהן וכהן מוליכה אצל מזבח ומגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו ומסלק את הלבונה לצד אחד וקומץ ממקום שנתרבה שמנה ונותנו לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת ומלקט את לבונתה ונותנה על גביו (ומעלה אותו לגבי מזבח) ומעלהו ומקטירו בכלי שרת ומולחו ונותנו על גבי האישים קרב הקומץ שיריה נאכלין ורשאין הכהנים ליתן לתוכה יין ושמן ודבש ואין אסורין אלא מלחמץ קתני מיהא בקלתות של כסף ובקלתות של זהב אמר רב פפא אימא בכלים הראויין לכלי שרת מכלל דכפיפה מצרית לא חזיא כמאן דלא כרבי יוסי ברבי יהודה דתניא כלי שרת שעשאן של עץ רבי פוסל ור' יוסי בר' יהודה מכשיר אפי' תימא רבי יוסי ברבי יהודה אימר דא"ר יוסי בר' יהודה בחשובין בפחותין מי אמר (א) לית ליה לר' יוסי בר' יהודה [1]הקריבהו נא לפחתך: ונותנה לכלי שרת ומקדשה בכלי שרת: שמעת מינה כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת אימא נותנה בכלי שרת לקדשה בכלי שרת: ונותן עליה שמנה ולבונתה: שנאמר [2]ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה: ומוליכה אצל כהן: דכתיב [3]והביאה אל בני אהרן וגו': וכהן מוליכה אצל מזבח: דכתיב [4]והגישה אצל המזבח: מגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו: מנלן דכתיב [5]זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח ותניא לפני ה' יכול במערב ת"ל אל פני המזבח אי אל פני המזבח יכול בדרום ת"ל לפני ה' הא כיצד מגישה בקרן דרומית מערבית כנגד חודה של קרן ודיו רבי אלעזר אומר יכול יגישנה במערבה של קרן או לדרומה של קרן אמרת כל מקום שאתה מוצא שני מקראות אחד מקיים עצמו ומקיים דברי חבירו ואחד מקיים עצמו ומבטל דברי חבירו מניחין את שמקיים עצמו ומבטל חבירו ותופסין את שמקיים עצמו ומקיים חבירו כשאתה אומר לפני ה' במערב ביטלתה אל פני המזבח בדרום וכשאתה אומר אל פני המזבח בדרום קיימתה לפני ה' במערב הא כיצד מגישה לדרומה של קרן והיכן קיימתה אמר רב אשי קסבר האי תנא כוליה מזבח בצפון קאי מאי ודיו א"ר אשי איצטריך ס"ד אמינא תיבעי הגשת מנחה גופה קמשמע לן ואימא הכי נמי אמר קרא והקריבה אל הכהן וגו' והגישה אל המזבח מה הקרבה אצל כהן בכלי אף הגשה אצל מזבח בכלי: ומסלק את לבונתה לצד אחד: כי היכי דלא תקמוץ בהדי מנחה כדתנן קמץ ועלה בידו צרור או גרגר מלח או קורט לבונה פסול: וקומץ ממקום שנתרבה שמנה: מנלן דכתיב [6]מסלתה ומשמנה: ונותנו לתוך כלי שרת ומקדשו בכלי שרת: למה לי הא קדשה חדא זימנא מידי דהוה אדם אע"ג דקדישתיה סכין בצואר בהמה הדר מקדיש ליה בכלי שרת הכא נמי לא שנא: ומלקט את לבונתה ונותנה על גביו: דכתיב [7]ואת כל הלבונה אשר על המנחה: ומעלהו

ומקטירו

משקה. המים ואח"כ מקריב מנחתה ופלוגתא היא בפרק היה נוטל (לקמן דף יט.). ומיהו כל זמן שלא קרבה מנחתה אינה נבדקת דכתיב מזכרת עון ואע"פ ששתתה מניחין אותה בידה כדי ליגעה ותודה והשתא ודאי משום חסיון הוא דאי משום מגילה הא אימחיקא לה(ב): **קלתות.** כעין סלים. אדם מביא מנחתו לעזרה מתוך ביתו בקלתות וכו': **ונותנה.** בעזרה בכלי שרת. קס"ד שצריך לתתה ע"מ כן שיהא דעתו שיקדשנה הכלי: **ומגישה.** מגיע את הכלי לקרן מערבית דרומית. ולקמן יליף לה מקראי: **ודיו.** לקמן מפרש מאי היא (ג) ומאי תיסק אדעתין דנבעי טפי: **ומסלק הלבונה לצד אחד.** בתוך הכלי עצמו ולקמן מפרש טעמא דכולה מתניתא: **שנתרבה שמנה.** ממקום שהיא נבללת יפה בשמן: **ונותנו לכלי שרת.** שני. ולקמן מפרש טעמא: **על גבי האישים.** על האש: **ליתן לתוכה.** ליתן לתוך השירים: **בכלים הראויין לכלי שרת.** אם היה מקדישן: **רבי פוסל.** [במנחות] ובמסכת סוכה יליף טעמא בפרק החליל (דף נ:): **בחשובין.** בכלי עץ חשובין: **הקריבהו נא לפחתך.** סיפא דקרא הירצך או הישא פניך: **אין מקדשין אלא מדעת.** שהנותנו בהן צריך שיתננו לשם כך. וא"ת הרי מנחה קדושה ועומדת שהקדישה בפה קדושת פה אינה אלא קדושת דמים ואינה קדושת הגוף ואינה נפסלת בטבול יום ובלינה ואם נטמאת נפדית קדשה בכלי קידשה קדושת הגוף ונפסלת בטבול יום ובלינה ואין לה פדיון: **נותנה לקדשה.** התורה הצריכתו ליתנה בכלי שרת כדי שיקדשנה הכלי ואפילו אינו מתכוין לכך: **ונותן עליה.** הזר שמן ולבונה ואין צריך כהן לכך דכתיב ויצק עליה שמן וגו' והדר והביאה אל בני אהרן וגו': **וזאת תורת המנחה.** כל המנחות במשמע: **הקרב אותה בני אהרן וגו' יכול במערב.** יגיענה לדופן מערבי של מזבח דהיינו לפני ה' שההיכל במערב והמזבח בחצר ל"ב אמה רחבו ממוצע באמצע העזרה וכן ההיכל ממוצע באמצע העזרה זה מול זה ל"ב אמה היכל וכתליו חללו כ' וכתליו ו' אמה עובי כותל צפוני וששה לכותל דרומי נמצא מערבו של מזבח לפני ה' דאין מפסיק כלום בינו לבין ההיכל דאילו אולם שלפני ההיכל פתוח הוא ורחבו עשרים אמה ככל חללו של היכל: **כנגד חודה.** כל מה שיכול לקרבו כלפי מערב ובלבד שיהא שם קצת דרום משום אל פני המזבח דאי לאו כנגד חודה ליכא לפני ה' כלל שהרי זוית ההיכל כולם כנגד זוית המזבח: **ר' אלעזר אומר כו'.** דורשו למקרא בענין אחר וכך דורשו מתוך שנאמר לפני ה' אל פני המזבח יכול יגישנה לאחד מהן רצה למערב רצה לדרומה. וה"ג לה בת"כ [צו פרשתא ב]: **או לדרומה של קרן אמרת.** כך תשיבני: **כל מקום שאתה מוצא כו'.** דכיון דאפשר לקיים את שניהם תו לא תוקמה רצה זה עושה רצה זה עושה אלא תפוש המקיים את שניהם: **קיימתה לפני ה' במערב הא כיצד מגישה לדרומה של קרן** ה"ג לה בת"כ [שם]. לדרומה של קרן ולא בעי כנגד חודה: **והיכן קיימתה.** הלא חוץ לכנגד זוית ההיכל הוא: **קסבר האי תנא.** ר' אלעזר: **כוליה מזבח בצפון קאי.** בחלק צפוני של עזרה ולית ליה דמזבח מכוון כנגד ההיכל וכתליו נמצא דרומו של מזבח כנגד אמצע פתח ההיכל הלכך יגישנה אל פני המזבח בדרום ובלבד שיהא סמוך למערב נמצא מקיים את שניהם. וה"ה נמי אם היה מזבח משוך מעט מכנגד זוית דרומית ההיכל ולצפון שיהא דרומו של מזבח כנגד ההיכל הוה מצי לקיים את שניהם דכנגד ההיכל קרינן ביה לפני ה' ובלבד שיגיש סמוך לקרן דהיינו אצל מערב. והא דנקט למשמע מינה כוליה מזבח בצפון קאי משום דג' מחלוקות הן בדבר זה ר' יהודה אית ליה מזבח מכוון כנגד היכל וכתליו בפ"ק דיומא (דף טז.) ור"א בן יעקב אית ליה כוליה מזבח בדרום קאי דקאמר צפוני שהוא צד פנוי מכלום ור' יוסי הגלילי אית ליה כוליה מזבח בצפון קאי בזבחים בפ' קדשי קדשים (דף נח.) הלכך לר"א דהכא דשמעי' ליה ע"כ דקאמר זוית דרומית של מזבח לפנים מכנגד זוית של היכל הוא ופליג אדר"י ואדר"א בן יעקב מוקמינן ליה כר' יוסי הגלילי דס"ל דכוליה מזבח בצפון ולא מוקמינן ליה במחלוקת רביעית: **מאי ודיו.** מאי תיסק אדעתיה דנבעי טפי: **מנחה גופה.** ולא הכלי שהיא בה אלא יכוף הכלי שיהא נוגע סולת למזבח: **פסול.** משום דהוה קומץ חסר: **סכין.** הוי כלי שרת דתניא (יומא דף יב:) כל הכלים שעשה משה משיחתן מקדשתן מכאן ואילך עבודתן מחנכתן: **הדר מקדש ליה בכלי.** שמקבלו בכלי שרת כדכתיב וישם באגנות (שמות כד): **ואת כל הלבונה.** גבי הקטרה כתיב דמקטר קומץ ולבונה כי הדדי:

ה"ג

אי משום מגילה הא אימחיקא. היה קשה לרבי והאמרי' לעיל (דף ז:) דלאחר [שנמחקה] מגילתה מאיימין עליה שתשתה ונראה דעל כרחך אית לן למימר דר"א לית ליה איום שתשתה אפי' אחר מחיקת מגילה ומדלא פריך נמי דמשקה ואחר מקריבה אימא דלאחר מחיקה לאלתר היה נוטל המנחה מעל ידיה ש"מ דפשיטא ליה דעד שעת הקרבה היה מניחה על ידיה אם כן למאן דאמר מאיימין עליה שתשתה אית לן למימר דסבירא ליה מקריב מנחתה ואח"כ שותה דככר נקרבה:

טעונה

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פי"ג מהל' מעשה הקרבנות הל"ב:

ו ב מיי' שם פי"ב הלכה ט והל' יג:

ז ג מיי' שם הל"י:

ח ד מיי' שם פי"ג הל"ב:

ט ה מיי' פ"א מהל' בית הבחירה הל"ט:

י ו מיי' פ"ג מהל' פסולי המוקדשין הל"כ:

יא ז מיי' שם פ"א הל"ג:

◆

תוספות שאנץ

ואחר כך מקריב מנחתה ופלוגתא היא בפ' היה נוטל ומיהו כל זמן שלא קירבה מנחתה אינה נבדקת דכתיב מזכרת עון ואע"פ ששתה משהין אותה בידה כדי ליגעה ותודה. וכהן מוליכה אצל מזבח ומגישה בקרן מערבית דרומית אבל בלילה לא חשיב משום דאין בלילה מעכבת דהא תנן אם לא בלל כשר. וא"ת והא במנחות בפ' הקומץ רבה אמרינן וקמץ הכהן מקמיצה ואילך מצות כהונה(א) ואפי' הכי ממעטי יציקה ובלילה דמקמי הגשה הוו ואמאי נקט מקמיצה ואילך(ב) וי"ל דאיתיה אמ' במסכת ואילך מצות כהונה היה מכשרי קמיצה בזר והא דכתיב כהן אצל הגשה היינו שאין זר יכול ליקרב אצל המזבח דכתיב והזר הקרב יומת אבל קמיצה אימר שכשרה בזר להכי נקט מקמיצה ואילך מצות כהונה. וא"ת אמאי לא קאמר מתנופה ואילך מצות כהונה ואפי' הכי ממעטי יציקה דמקמי תנופה היה וי"ל דלאו מילתא היא דהא בשאר מנחות אין תנופה כמו שפירשו בהדיא במנחות (דף ו:) אבל קמיצה דהויא בכל המנחות נקט לה. הקרב אותה בני אהרן לפני המזבח יכול במערב יגיענה לדופן מערבי של מזבח דהיינו לפני ה' שההיכל היה למערב והמזבח דרומו ל"ב אמה ממוצע באמצע העזרה וכן ההיכל באמצע זה מול זה ל"ב אמה ההיכל וכותלו חללו כ' כותליו ו' אמה עובי ועובי כותל צפוני שש ושש לכותל דרומי נמצא מערבו של מזבח לפני ה') דאין מפסיק בינו לבין ההיכל דאילו אולם שלפני היכל פתוח הוא ורחבו כ' אמה ככל חללו של היכל. וה"ה. אל פני המזבח בדרום מ"מ משום דכתיב ושחט אותו על ירך המזבח צפונה. וכיון דהוי ירך לצפון א"כ הרי פניו לדרום. כנגד חודה כל מה שיכול לקרבו כלפי מערב ובלבד שיהי' שם קצת דרום משום אל פני המזבח דאי לאו כנגד חודה ליכא לפני ה'. שהרי זוית ההיכל כולה בעד זוית המזבח. כולי מזבח בצפון קאי בחלק צפוני של עזרה [ולית ליה] דמזבח מכוון כנגד היכל וכותליו. נמצא כותל דרומי של מזבח כנגד אמצעי פתח ההיכל ולכך יגישנה אל פני המזבח בדרום ובלבד שיהא סמוך למערב ונמצא מקיים את שניהם וה"ה נמי אם היה מזבח משוך מעט כנגד זוית ההיכל ולצפון שיהא דרומה של מזבח כנגד ההיכל הוה מצי לקיים את שניהם דכיון דכנגד ההיכל הוה קרי ביה לפני ה'. ובלבד שיהא סמוך לקרן דהיינו אצל מערב והאי דנקט (בפ"ק דיומא ר' אליעזר אית ליה) למשמע מיניה דכולי מזבח בצפון קאי משום דג' מחלוקות הן בדבר זה ר' יהודה אית ליה מזבח מכוון כנגד ההיכל וכותליו בפ"ק דיומא ור' אליעזר בר' יעקב אית ליה כולי מזבח בדרום קאי דאמר צפונה שיהא פנוי מכלום. ור' יוסי הגלילי אית ליה כולי מזבח בצפון קאי כדאמר בפ' קדשי קדשים הילכך לר"א דהכא דשמעי' ליה ע"כ דאמר דרומו של מזבח לפנים מכנגד זוית של היכל הוא ופליג אדר' יהודה ואדר' אליעזר בן יעקב אוקי' ליה כר' יוסי הגלילי דסבר' ליה כולי מזבח בצפון ולא מוקמי ליה במחלוקת רבי' ליה. אע"ג דקדשי' סכין חדא זימנא הדר מקדש ליה בכלי שרת משמע מהכא דהסכין הוי קדוש וק' מההוא דפ"ק דחולין דקאמר כגון שבדק קרומית של קנה והכא אמר דצריך שיהא קדוש וקרומית לא הוו קדוש. וי"ל דלא ק' מידי דההיא דהתם אתיא כר' יוסי בר' יהודה דמכשר כלי שרת שעשאן של עץ אבל לעולם בעי' שהסכין הוי קדוש וראיה מיהא דאמרי' חומר בסכין מכלי שרת שהסכין אינו טעון תוך וכלי שרת טעון תוך ואי הוה אמרי' דאין צריך שיהא הסכין קדוש אמאי לא קאמר דסכין אינו קדוש וכלי שרת מקודש אלא ש"מ דלעולם סכין בעי' כלי שרת כדפרש"י ודלא כפי' ה"ר [אפרים] דפי' דלגבי שחיטת קדשים לא בעי כלי שרת

מסורת הש"ס

א) [לקמן יט.], ב) תוספתא פ"א דמנחות, ג) פ"א ה"ג, ד) סוכה נ: מנחות כח:, ה) [שם וזבחים לו:], ו) סוכה נ. מנחות ו. [עמ: נ.], ז) מנחות יט: וזבחים סג:, ח) [זבחים נט.], ט) מנחות ו., י) [במדבר כ], כ) [דף כח:], ל) בס"א: דתנן, מ) [לקמן יט: ועי' בתוי"ט ד"ה כדי ליגעה].

◆

תורה אור השלם

1. וְכִי תַגִּשׁוּן עִוֵּר לִזְבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ וְחֹלֶה אֵין רָע הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: מלאכי א ח
2. וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַייָ סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ וְיָצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבֹנָה: ויקרא ב א
3. וֶהֱבִיאָהּ אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: ויקרא ב ב
4. וְהֵבֵאתָ אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מֵאֵלֶּה לַייָ וְהִקְרִיבָהּ אֶל הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ב ח
5. וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקְרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְנֵי יְיָ אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ז
6. וֶהֱבִיאָהּ אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: ויקרא ב ב
7. וְהֵרִים מִמֶּנּוּ בְּקֻמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשַּׁמְנָהּ וְאֵת כָּל הַלְּבֹנָה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רֵיחַ נִיחֹחַ אַזְכָּרָתָהּ לַייָ: ויקרא ו ח

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מי אמר וכי לית לה לר' יוסי: (ב) רש"י ד"ה משקה וכו' אימחיקא לה הס"ד ואח"כ מ"ה אדם מביא וכו' בקלתות וכו' קלתות כעין סלים הס"ד ואח"כ מ"ה ונותנה וכו' שרת ומקדשה קס"ד שצריך: (ג) ד"ה ודיו וכו' אמאי תיסק:

◆

מוסף רש"י

לפני ה'. הקרב אותה בני אהרן לפני ה', היינו שמגיעה למזבח (זבחים סג:). **יכול במערב.** בקיר מערבי של מזבח דהיינו לפני ה', כנגד פתח ההיכל, דהיכל במערב (מנחות יט:). **ת"ל אל פני המזבח.** ופני המזבח זה דרום שהכבש בדרום (שם וזבחים סג:). **רבי אלעזר אומר.** מאחר שפרט לך הכתוב בהגשתה שתי רוחות, יכול לאיזה מהן שירצה (זבחים שם). **כוליה מזבח בצפון קאי.** ופתח היכל באמצע עזרה וכיון דכל המזבח בחצי עזרה עומד מצד צפון, אישתכח לקיר דרומית של מזבח כלה לפני פתח ההיכל ונקרא דרומו של מזבח לפני ה' (מנחות שם) נמצא דרומו של מזבח כלה כנגד הפתח וקרינן נמי בצד דרומו לפני ה' (זבחים שם). **קמץ ועלה בידו צרור.** נמצא קומץ חסר מקום הצרור וכן מלח או לבונה (מנחות ו.). **הדר מקדיש ליה בכלי שרת.** הדר בעי לקטליה וקדושיה בכלי זימנא אחריתא (זבחים יג:). **הכא נמי לא שנא.** קומץ נמי אע"ג דקדשה מנחה כולה בכלי בעי לקדושי קומץ זימנא אחריתא (שם).

א) נראה דצ"ל ולמאי לא אמר נמי מהגשה ואילך מצות כהונה ואפי' הכי. ב) נראה דצ"ל וי"ל דאי לאו קרא דוקמץ הכהן היה מכשיר וכו' אבל קמיצה הוה אמינא שכשרה בזר וכו'.